

Nyhetsbrev för

PKC i Stockholms län

2018-02-16 Årgång 4, nummer 2

Palliativt Kunskapscentrum i Stockholms län, ett samarbete
med kommuner i Stockholms län och Stockholms läns landsting

Hemsida: pkc.sll.se Kontakt: pkc.slso@sll.se Ansvarig utgivare: Peter Strang

Seminarier och ett lästips

Temat för årets andra nyhetsbrev är **Nutrition vid svår demens**. Professor Peter Strang reder ut många frågetecken kring detta svåra och viktiga ämne nedan utifrån rekommendationer från ESPEN.

Vi vill inledningsvis också slå ett slag för några av våra kommande seminarier under våren:

Palliativ vård för chefer och ledare

Vi har den 7 mars en första satsning specifikt för chefer och ledare inom Palliativ vård. Vi tror att det är viktigt att chefer och ledare träffas för att inhämta ny kunskap om palliativ vård för sin egen skull och för att kunna leda sina egna medarbetare rätt när det gäller introduktion, fortbildning och personalvård. Kanske kommer vi fram till att chefer och ledare inom palliativ vård behöver ses regelbundet för att tillsammans utveckla den palliativa vården i Stockholms län. Läs mer på pkc.sll.se/utbildning-chefer-och-ledare

Viktiga datum

Aktuella utbildningar hos PKC

- 20 feb Grundläggande palliativ vård – undersköterskans roll
- 07 mar Palliativ vård för chefer och ledare
- 13 apr Kirurgiska ingrepp med palliativ avsikt
- 27 apr Smärtbehandling i palliativ vård
- 25 maj Palliativ vård för läkare på akutsjukhus

Stomier, dränage och shuntar

Många patienter har behov av mindre kirurgiska ingrepp i det palliativa skedet. Det kan handla om nefrostomi när det är stopp i urinvägarna eller ett så kallat PTC-drän när en patient blivit gul på grund av att gallan inte kan flöda ner i tarmen på normalt sätt. Hur går sådana ingrepp till, vad behöver vi i den palliativa vården veta om skötseln av drän och när ska de bytas?

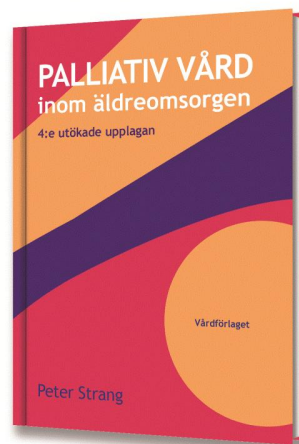
Andra patienter har problem med pleuravätska eller ascites, det vill säga vätska i lungsäcken eller i bukhålan. Ska man tappa ut vätskan? Eller kan man lägga en permanent slang – en "Denver shunt" – för att minska problemen? Dessa frågor och många andra får ni svar på under halvdagsseminariet "Kirurgiska insatser med palliativ avsikt", fredagen den 13 april. Läs mer på pkc.sll.se/utbildning-kirurgiska-insatser

Smärtbehandling i palliativ vård

Smärta är det vanligaste problemet i palliativ vård, och förekommer vid alla diagnoser. Under vårt halvdagsseminarium får du bekanta dig med vår nya webbutbildning om smärta, och du får också föreläsningar om smärtanalys, helhetssyn vid smärta, samt val av lämpliga läkemedel. Läs mer på pkc.sll.se/utbildning-smartbehandling

Boktips

Till sist vill jag tipsa om Peter Strangs bok "Palliativ vård inom äldreomsorgen" som har kommit ut i en fjärde upplaga där det nu finns fem korta avsnitt om vad en undersköterska och sjuksköterska inom äldrevården behöver veta om det palliativa skedet av KOL, hjärtsvikt, ALS, demens och cancer.

Boken fick mycket fina recensioner av BTJ – Bibliotekstjänst. BTJ:s lektor Margareta Fridstjerna skriver bland annat att:

"Boken, som är skriven för undersköterskor, är mycket välstrukturerad, innehållsrik och lättfattlig. Fallbeskrivningar och faktarutor förtydligar innehållet. Reflektionssuppgifter fyller en viktig pedagogisk funktion. Ämnet är viktigt och har stor betydelse för många."

Läs mer i *BTJ-häftet* nr 5, 2018. Mer information finns på BTJ:s webbplats, www.btj.se

Bästa hälsningar,
Fredrik Sandlund

Verksamhetschef
Palliativt kunskapscentrum i Stockholms län

Tips: 5:e nationella konferensen!

Missa inte att anmäla dig till den 5:e Nationella konferensen i Palliativ vård 2018, som äger rum på Folkets Hus i Stockholm den 21–22 mars 2018. Årets program fokuserar på det palliativa förhållningssättet, och är riktat till alla som är intresserade av den palliativa vården oavsett vårdform, vårdnivå eller diagnoser.

https://mkon.nu/5e_nationella_konferensen_for_palliativ_vard

Nutrition vid svår demens – ESPEN:s rekommendationer

Av: Peter Strang, vetenskaplig ledare, PKC

Nutrition är ett laddat ämne i palliativ vård, inte minst vid demens. ”Om man inte äter, dör man väl?” tänker många närstående, på goda grunder. Men riktigt så enkelt är det inte.

ESPEN, dvs. *European Society for Clinical Nutrition and Metabolism*, är en vetenskaplig sammanslutning där världens ledande experter på nutrition samlas. De skriver rekommendationer för olika tillstånd, både baserat på vetenskap och på klinisk erfarenhet.

När det gäller demens, slår ESPEN fast att personer med demens löper risk för undernäring, men betonar samtidigt att frågan är komplex, eftersom det handlar om att ge rätt rekommendationer i varje fas av sjukdomen.

”Personer med demens löper risk för undernäring”

Generellt rekommenderar man screening för undernäring och att man håller koll på vikten. Oavsett sjukdomsstadium, betonar man vikten av välkomponerad mat i trivsamt matsituation, med god doft och mat som läggs upp på ett attraktivt sätt. Olika näringstillskott rekommenderas bara om en person bedöms lida av näringsbrist.

”ESPEN rekommenderar screening för undernäring, men näringstillskott rekommenderas bara vid näringsbrist.”

Enteral och parenteral nutrition

Sondnäring via sond eller PEG (=enteral nutrition) och dropp (=parenteral nutrition) förordas bara hos personer med lätt eller medelsvår demens och då för en kortare period i samband med akuta sjukdomsperioder, när personen kan ha svårt att äta tillräckligt, och om man bedömer att sjukdomen går att häva.

I livets slutskede

I livets absoluta slutskede rekommenderar man att helt avstå från enteral och parenteral nutrition och man avråder också från dropp. Beslutet grundar man både på studier och på den gemensamma erfarenheten i ESPEN gruppen. I rapporten betonar man till och med att vid enteral nutrition hos patienter som är döende i demens finns ökad risk för diarréer, obehag från buken och till och med risk för lunginflammationer på grund av aspiration. Vid demens, liksom vid andra tillstånd hos den döende patienten, kan extra tillförsel av väska i olika former öka risken för tungandning och lungödem.

”Enteral nutrition hos patienter som är döende i demens kan innebära ökad risk för komplikationer”

Förlänger sond och PEG livet?

Frågan om enteral nutrition hos personer i livets slutskede har studerats relativt ingående. I en studie som ESPEN hänvisar till (Teno J et al 2012) som omfattade över 36 000 personer på sjukhem, såg man att insättning av PEG hos svårt sjuka personer med ätproblem i ett palliativt skede inte förlängde överlevnaden. Att avstå från enteral nutrition ökade inte heller risken för obehag för patienten.

”PEG i palliativt skede förlängde inte överlevnaden”

Törst i slutskedet?

I livets absoluta slutskede är det vanligt att man inte längre känner hunger, däremot kan man känna törst. ESPEN rekommenderar att man i första hand fokuserar på bra munhälsa och fuktar munnen och läpparna. Om patienten fortfarande kan suga, kan en isbit minska törsten. Däremot avråder man från dropp.

Referenser

Volkert D. et al: *ESPEN guidelines on nutrition in dementia.* Clinical Nutrition 2015; 34(6):1052-73.

Teno J. et al: *Does feeding tube insertion and its timing improve survival?* JAGS 2012; 60: 1918-1921

Övriga nyheter

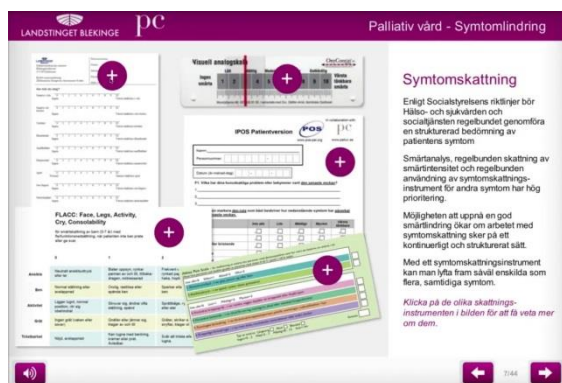
Nya webbutbildningar om palliativ vård

Nu händer det mycket när det gäller webbutbildningar i palliativ vård! Inte mindre än två nya utbildningar om palliativ vård har lanserats under hösten och vintern.

Palliativ vård

Palliativt utvecklingscentrum vid Lunds Universitet och Region Skåne erbjuder sedan i höstas en webbutbildning i palliativ vård. Utbildningen är kostnadsfri och riktar sig till dig som arbetar inom kommunal vård, primärvård, sjukhusvård och specialiserad palliativ vård. Webbutbildningen är ett samarbete mellan Landstinget Blekinge och Palliativt Utvecklingscentrum vid Lunds Universitet och Region Skåne. Utbildningen består av två delkurser indelade i fem kapitel vardera. Varje kurs tar cirka 90 minuter. Läs mer om webbprogrammet här:

<http://palliativutvecklingscentrum.se/webbutbildning-i-palliativ-varld/>

Palliation ABC

Den 5 februari i år lanserade Betaniastiftelsen sin **Palliation ABC**, en avgiftsfri webbutbildning i allmän palliativ vård som har utvecklats av Betaniastiftelsen i nära samarbete med Svenskt Demenscentrum. Utbildningen, som är tvärprofessionell och vänder sig till all personal inom vård och omsorg, är baserad på Socialstyrelsens kunskapsstöd och nationella riktlinjer för god vård i livets slutskede. Palliation ABC tar cirka 3,5 timmar att göra och avslutas med ett kunskapstest. Läs mer om utbildningen här:

<http://palliationsakademien.se/utbildningar-2/e-utbildningar/>

Besök pkc.sll.se för mer palliativ information

PKC:s syfte är att utgöra en kunskapsbank för palliativa frågor. Palliativt kunskapscentrum i Stockholms län samfinansieras av Stockholms läns landsting samt kommunerna Danderyd, Ekerö, Nacka, Nykvarn, Nynäshamn, Salem, Solna, Stockholm och Vaxholm.

Kontakt: pkc@sll.se
Dela utskicket

